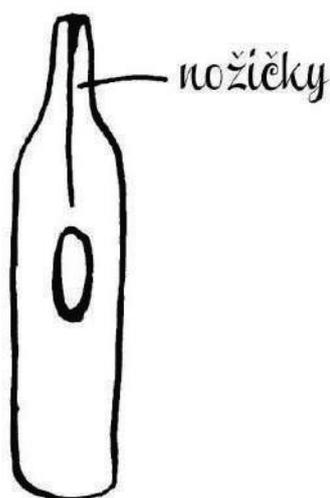

Začíname

SKÔR AKO SA ZAHĽBIME DO UMENIA KRASOPISU, musíme si osvojiť tri základné zložky kaligrafie: (1) pomôcky, (2) techniky, (3) ťahy.

Pomôcky

Základné pomôcky na kaligrafiu sú pierka, násadka, atrament a papier. Nepatria práve k najlacnejším, ale určite si vyberte tie najkvalitnejšie, aké si môžete dovoliť – cena je totiž úmerná kvalite. S nekvalitnými pomôckami sa vám bude pracovať horšie. Vždy sa oplatí kúpiť si na vyskúšanie viacero druhov, aby ste zistili, čo vám vyhovuje najviac.

Pierka

Na druh kaligrafie, ktorému sa tu venujeme, potrebujeme pierko so špicatým hrotom. Hroty sa vyrábajú z pružného kovu. Pod tlakom, ktorý kaligraf vyvíja, sa nožičky hrotu rozostupujú a vytvárajú krásne prechody z tenkej čiary na hrubšiu, ktoré všetci tak milujeme. Existuje široká škála pierok so špicatým hrotom, niektoré sú ostrejšie, iné zasa veľmi tvrdé alebo veľmi pružné. Kúpte si radšej viac druhov, aby ste zistili, ktorý vám najlepšie vyhovuje.

Násadka

Na kaligrafiu rada používam šikmú násadku, ktorá drží pierko pri špičke v ostrom uhle. V prípade kaligrafických štýlov písma Spencerian a Copperplate – píšu sa v strmom sklone až 55 stupňov – ide o nevyhnutnosť. Poloha hrotu v kovovom držiaku, nazývanom prírubou, hrá totiž pri písaní dôležitú úlohu. Experimentujte preto s polohou hrotu aj s uhlom pierka, aby ste videli, čo je pre váš štýl najlepšie. Ak držíte hrot pierka v nesprávnom uhle, špička môže poškrabať papier a namiesto ladných línií vytvoríte machule a šmuhy. Kým si budete zvykať na pierka so špicatým hrotom, pripravte sa aj na fŕkance. Nenechajte sa však odradiť!

šikmá násadka

Atrament

Kaligraf sa nezaobíde bez atramentu! Kaligrafický atrament kúpite v obchode s umeleckými potrebami. Odporúčam čierny, pretože máva najlepšiu textúru. Vo väčšine obchodov ponúkajú rôzne druhy parádnych atramentov, ale nie všetky sú vhodné do pierka so špicatým hrotom. Skúšajte, kým nenájdete ten pravý. Okrem atramentu existujú aj iné tekutiny, ktoré vyhovujú na písanie s pierkom so špicatým hrotom, ale tým sa budeme venovať neskôr. K mojim obľúbeným druhom patria sumi, orechový aj akrylový atrament.

Papier

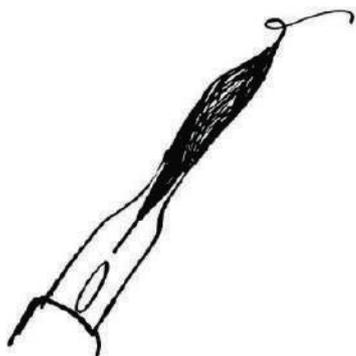
Výber papiera je dôležitým aspektom kaligrafie so špicatým perom. Papier musí byť hladký, inak sa jeho vlákna zachytia na nožičkách hrotu a celé ruky (aj všetko ostatné) budete mať zababrané. Drsný ručne vyrábaný papier a hrubý textúrovaný papier sú síce krásne, ale na prácu so špicatým perom nevhodné. V obchodoch s umeleckými potrebami zvyčajne nájdete niekoľko druhov papiera. Vyberte si špeciálny papier na kaligrafiu alebo ilustrácie. Tak ako pri ostatných pomôckach aj v tomto prípade si kúpte viac druhov papiera, aby ste zistili, ktorý vám vyhovuje najviac. K mojim najobľúbenejším sa radia hladký kancelársky papier, ľahký papier na ilustrácie a hladký (lisovaný za horúca) ľahký akvarelový papier.

Kde nakupovať

Niektoré pomôcky, ktoré uvádzame, najmä pierka so špicatými hrotmi a násadky, nemusíte dostať všade, ale len v špecializovaných obchodoch. Ak ich nenájdete v obchode s umeleckými potrebami, skúste pohľadať na internete.

Techniky

Pri kaligrafii so špicatým perom ide hlavne o tlak a uhly. Hrubé a tenké línie písmen vytvára tlak ruky na hrot pera, ich elegantný sklon a tvar zasa uhol, v akom držíme pero.

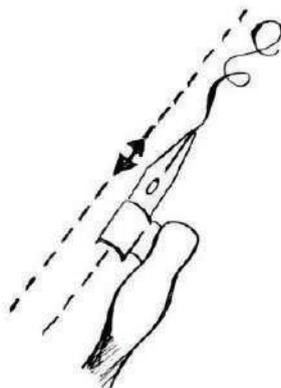
Ovládanie pera

Pohyb hrotu pera sa musí viesť vždy rovnobežne so sklonom písma. Vytváranie krásnych hrubých a tenkých častí písmen súvisí s tlakom, ktorý vyviniete na hrot. Keďže hrot špicatých pier je pružný, väčší tlak spôsobí, že nožičky hrotu sa rozostúpia a vznikne hrubšia linka. Keď chcete dosiahnuť tenké linky, musíte tlak zmierniť.

Správne držanie tela

Pozícia tela je pri kaligrafii veľmi dôležitá. Sama si pravidelne kontrolujem, či sa nad stolom nehrbím. Raz za čas si tiež overte, či sedíte správne. Nižšie uvádzam niekoľko rád na správne držanie tela:

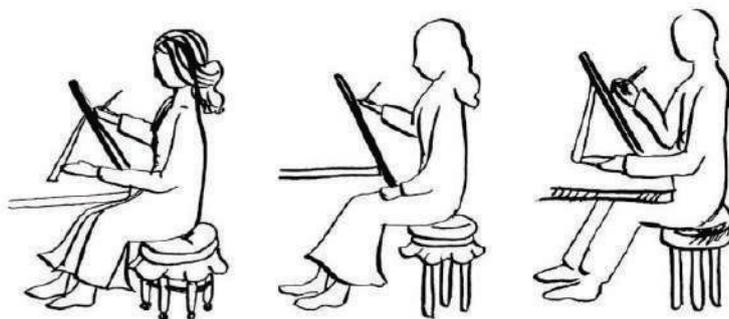
- Chodidlá držte na zemi, chrbát majte vzpriamený, ruky a ramená uvoľnené a hlavu v jednej línii s krkom.
- Používajte stolový maliarsky stojan alebo dosku opretú o stôl v 45-stupňovom uhle. Pomôže vám to zostať vzpriamene.
- Ruku neopierajte o papier, musí zostať uvoľnená.

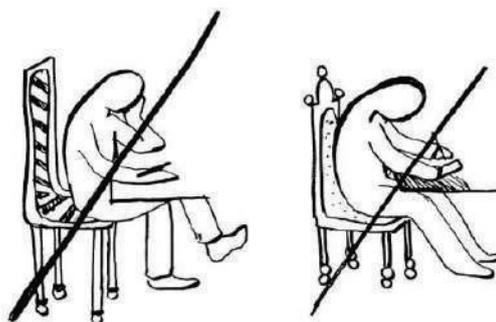
▲ Hrotom pera jemne pohybujte v smere štrbiny medzi nožičkami, aby sa na stránke netvorili machule.

Típ

Venujte pozornosť tomu, ako na pero tlačíte a ako pevne ho držíte. Po lekcii kaligrafie by vás nemala bolieť ruka. Pero držte zľahka a tlačte len jemne.

Áno!

Nie!

Používanie krycieho papiera

Pod ruku si vždy podložte kúsok krycieho (ochranného) papiera, aj keď si len precvičujete. Prírodná mastnota pokožky môže ovplyvniť príľnavosť atramentu a spôsobiť šmuhy či škvrny. Ako podložku odporúčam použiť hraciu kartu alebo podobný hladký papier, aby sa vám ruka pri práci ľahko klzala.

Čistenie a údržba pierka

Dôležité je, aby ste pri práci pierko pravidelne čistili. Špinavý hrot sa môže ľahko poškodiť, za čo môžu niektoré typy atramentu, a častejšie je tiež príčinou fŕkancov. Ostré linky a vlnky vyžadujú čistý hrot!

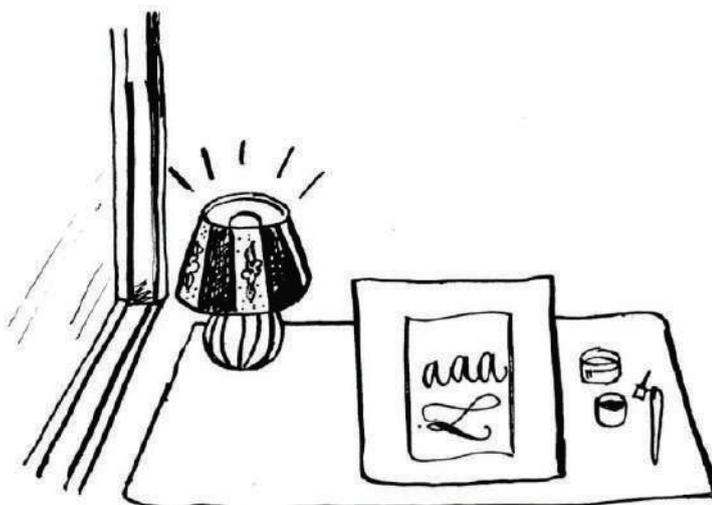
Pierko vždy po niekoľkých vetách opláchnite vodou a vysušte utierkou bez chlpkov. Ja mám na tento účel na stole vždy poruke niekoľko starých handier.

Výmena pierka

Pierka nevydržia večne. Len čo hrot začne vyzeráť opotrebovane alebo sa mu ohnú nožičky a nadržia už pekne pri sebe, nastal čas na výmenu. Nové pierko pred použitím dôkladne vyčistite – niektoré nové hroty sú pokryté ochrannou vrstvou a tá by bránila prietoku atramentu.

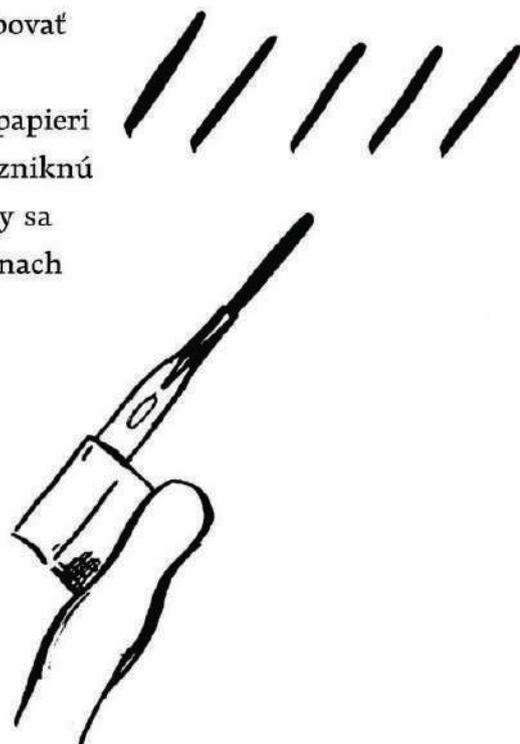
Príprava pracovného priestoru

Pracovný priestor si upravte tak, aby svetlo svietilo z opačnej strany, ako je ruka, ktorou píšete, nech si netienite. Atrament a všetky pomôcky si poukladajte vedľa ruky, ktorou píšete, predídete tak vyliatiu atramentu aj fŕkancom. Ak ste praváci, usporiadajte si pracovný priestor tak, ako vidíte na obrázku. Ak ste ľaváci, prehodte si všetko opačne.

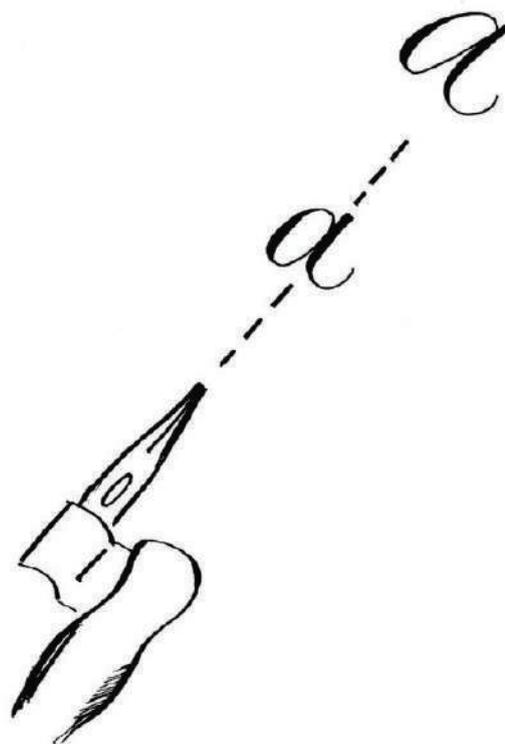

Ťahy

Hrot pera sa musí pohybovať rovnobežne so sklonom písmen. Ťahom pera po papieri v neprirodzenom uhle vzniknú machule, pretože nožičky sa budú zachytávať na vláknach papiera.

▼ Na tomto obrázku vidíte, ako sa tvoria malé písmená. Oblý tvar písmena „a“ sa vytvorí štrbinou hrotu ťahaného v smere sklonu písma. Touto technikou vytvoríte krásne písmená bez machúl.

Ťahy hore a dolu

Základné všeobecné pravidlo znie, že tlak vyvíjame pri ťahoch smerom dolu, zatiaľ čo pri ťahoch smerom hore necháme pero jemne klzať.

Hrubé a tenké ťahy

Keď spájate hrubé a tenké ťahy (čiary), zamerajte sa na plynulý prechod. Túto techniku privediete k dokonalosti, keď si nacvičíte spájanie kruhov.

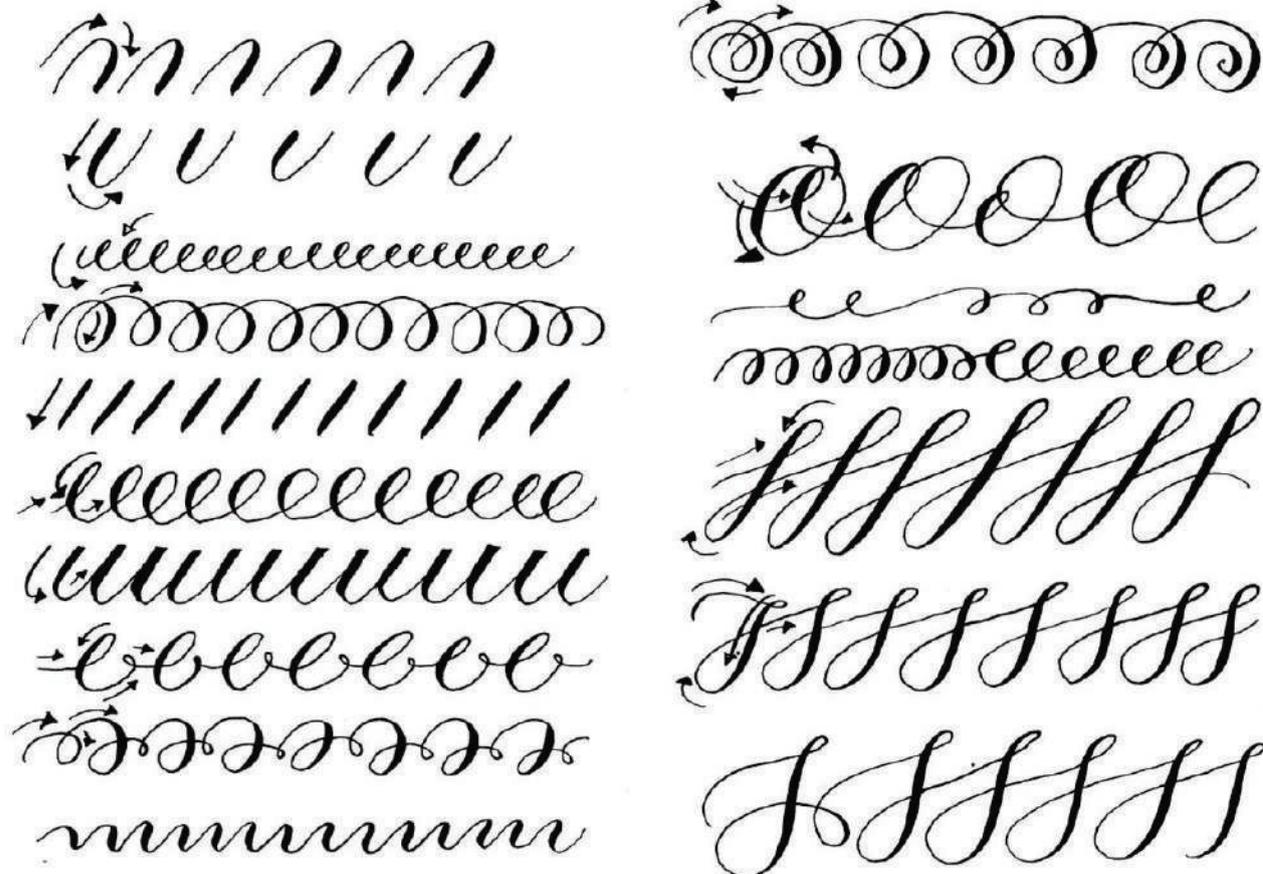

Precvičovanie ťahov

Skôr než začnete realizovať nápady a projekty z tejto kapitoly, venujte istý čas precvičovaniu plynulých ťahov a ich spájaniu. Na nácvik môžete použiť vedľajšiu čistú stranu alebo zvláštny papier. Nezabudnite, že držanie pera musí byť pohodlné a cvičný papier má ležať rovno pred vami, nie bokom.

Na čo treba pamätať

- Venujte pozornosť uhlu písania a tlaku, aký vyvíjate na pero.
- Snažte sa udržať štrbinu pierka súbežne so sklonom písma.
- Tlak vždy vyvíjajte len pri ťahoch smerom dolu, zatiaľ čo pri ťahoch smerom hore nechávajte pero jemne kĺzať.
- Tenké linky udržiavajte v približne rovnakej veľkosti a to isté platí aj pri hrubých linkách.
- A predovšetkým, uvoľnite sa a užívajte si to!

Miesto
na nácvik

Poznámka: Papier tejto knihy sa hodí na cvičenie so špicatým perom,
aj keď atrament sa môže trochu rozpiť.

Tvorenie písmen

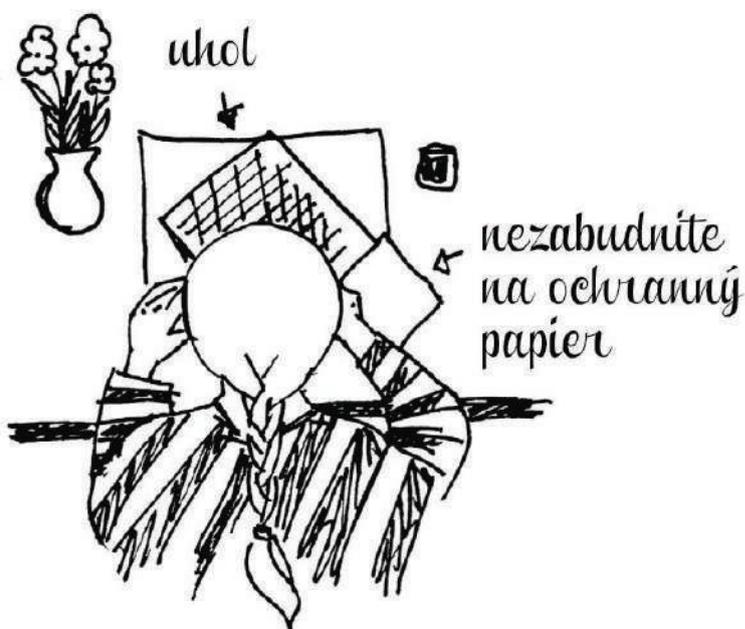
KEĎ STE SI PRECVIČILI TVARY A ŤAHY, môžeme sa pustiť do zábavnej časti – tvorby písmen. Precvičíme si naklonené minuskuly (malé písmená) a majuskuly (veľké písmená), ktorým dodáme formálny vzhľad vychádzajúci zo štýlu písma Copperplate/Engrosser's Script. Len čo sa s týmto štýlom oboznámite, začneme pracovať na neformálnejšom, kolmom písme. Poďme na to!

Na tvorbu písmen používame linajkový papier. Každý riadok je rozdelený do troch častí. Prostredná je určená na písmená. Horné doťahy písmen ako „d“ alebo „b“ siahajú až po najvyššiu linku. Dolné doťahy písmen ako „p“ a „y“ zasa po najnižšiu linku.

Tip

Pri precvičovaní kaligrafie sa neponáhľajte a medzi písmenami vždy nechávajte väčšie medzery.

Lína sklonu

Lína sklonu je uhol, v akom sú tvorené písmená. Ako sme si už povedali, hrot pera treba držať rovnobežne so sklonom písmen. Usilujte sa aspoň približne udržať líniu sklonu v rovnakom smere.

Na zahriatie

elllell

o

llllll

m

o

u

o

o

l

m

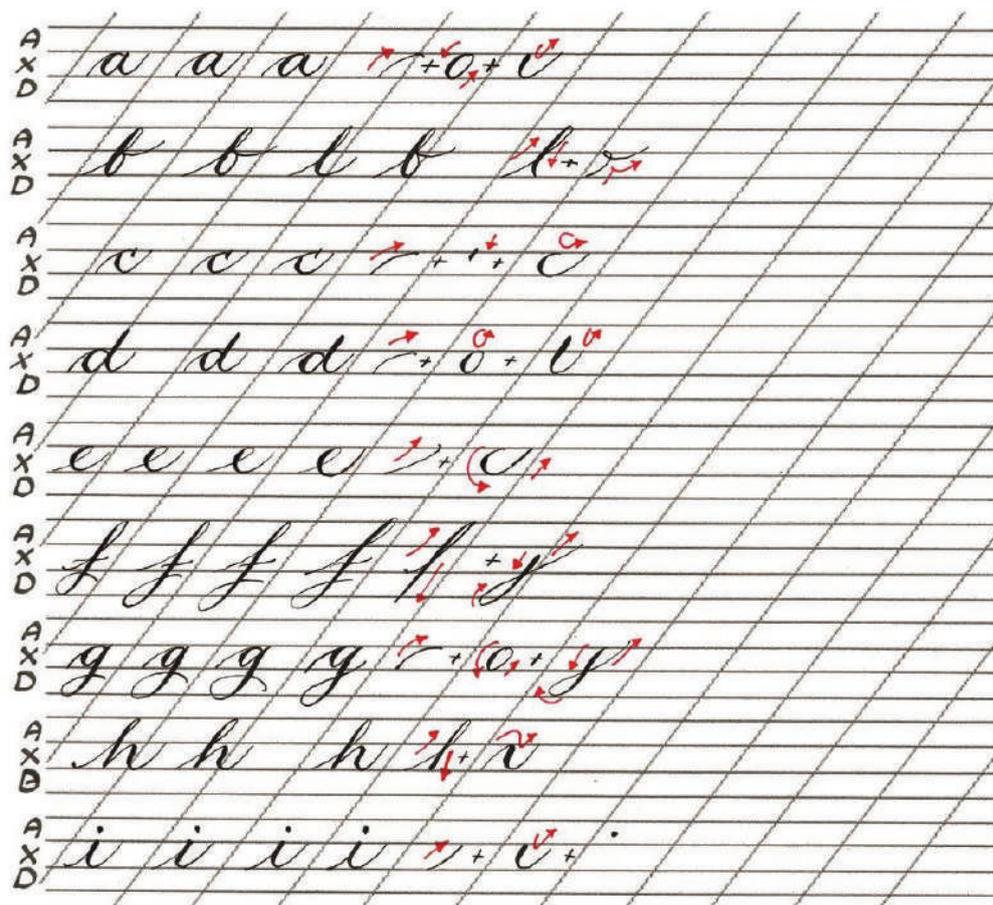
elllell

Mínuskuly

Keď si nacvičujete písmená, snažte sa zachovať rovnaké rozloženie ťahov aj rovnaké medzery medzi nimi, aby písmená vyzerali takmer identicky. Zamerajte sa na hladké oblúky – tvarujte ich jemnými, plynulými pohybmi.

Šípky ukazujú smer, ktorým treba posúvať alebo ťahať pero. Nezabudnite, že smerom dolu na pero (jemne) tlačíme a smerom hore ho ťaháme.

Usilujte sa udržať všetky hrubé linky rovnako hrubé a všetky tenké linky rovnako tenké, aby písmo pôsobilo konzistentne. Sleduje elipsy a kruhy v písme a pokúste sa ich všetky vytvoriť v rovnakej veľkosti.